

ZPRÁVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Leden 2006

Ročník XVI

Číslo 1

ČASOPIS SE TISKNE NA RECYKLOVANÉM PAPIRU

OBSAH

Rozhovor měsíce

Rok 2005 poznamenaly vládní krize 1

Aktuality

REACH: dobrý základ pro další jednání 3

50 let CHKO Český ráj 3

Libor Ambrozek udělil sedm Cen ministra
životního prostředí 2005 4

Nové výrobky získaly právo užívat značku EŠV 5

8. zasedání MKOL 6

7. jednání zmocněnců vlád ČR a Polska
pro spolupráci v oblasti vodního hospodářství
na hraničních vodách 7

8. zasedání Česko-německé komise pro
hraniční vody 7

Patnáct let úspěšné mezinárodní spolupráce
na Labi 8

Kanál Dunaj – Odra – Labe škodí již nyní 8

Příloha

Životní prostředí v Evropě – stav a výhledy 2005 I

Evropě začíná být horko – žebříčku ekologických
problémů vévodí klimatické změny II

Výtah ze zprávy Životní prostředí v Evropě –
stav a výhledy 2005 IV

Informujeme

CENIA vydala publikaci Životní prostředí v ČR
1989–2004 9

Přes 140 milionů podpoří vzdělávací projekty 10

Seminář „Čistší produkce v ČR“ 11

Nejvíce oxidu uhličitého pohlcují lesy 12

Rubrika „Staré ekologické zátěže“ byla
aktualizována 12

Vznikl plán, jak vyloučit některé toxické látky
ze životního prostředí 13

Jezte do polosity 13

Sluneční energetiku loni zmrazení podpor zbrzdilo,
věří se však v její rozmach v roce 2006 14

V Montrealu se jednalo o změně klimatu 15

Týká se to také tebe 16

Ministr Libor Ambrozek předává Cenu ministra Anně Hubáčkové.
K článku na str. 4. Foto archiv MŽP

Rok 2005 poznamenaly vládní krize

Rozhovor Jany Plamínkové s ministrem životního prostředí RNDr. Liborem Ambrozkem

Jaký byl rok 2005 pro Ministerstvo životního prostředí?

Celý rok 2005 poznamenaly vládní krize a dlouhá období nejistoty, kdy se nevědělo, co bude za pár dní. To se projevilo například u ekologické daňové reformy. Na vyjednávání se krize výrazně podepsaly, protože poměrně dlouhé časové úseky nebylo možno vést kvalifikovaná jednání. Doufám ale, že se rozpory, které máme v současné době zejména s ministerstvem financí, podaří vyřešit.

Co považujete za největší úspěchy?

I přes problematickou politickou situaci se podařilo dosáhnout celé řady úspěchů. Rozvoj obnovitelných zdrojů energie dostal výrazný impuls v podobě speciálního zákona o jejich podpoře. Zákon kombinuje osvědčený systém pevných výkupních cen, ve kterém je provozovatel distribuční soustavy povinen vykoupit veškerou vyrobenou zelenou elektřinu, s tržním systémem zelených bonusů. Měl by přispět nejen k přílivu miliardových investic, ale také k lepšímu využívání zemědělské půdy a zvýšení zaměstnanosti na venkově. V květnu vláda také schválila program na pod-

poru alternativních paliv v dopravě, který stabilizuje spotřební daň na úrovni minimální sazby spotřební daně u zemního plynu do roku 2020. To by mělo alespoň trochu přispět k čistějšímu ovzduší.

V lednu vláda jednomyslně rozhodla o vzniku už pětadvacáté chráněné krajinné oblasti – Českého lesa. Na tomto úspěchu se velkou měrou podílel i Plzeňský kraj a obce, které vytvoření nového chráněného území jednoznačně podporovaly. Přinese jim zvýšení turistického ruchu i zaměstnanosti. Zkušenosti totiž jasně ukazují, že lze efektivně skloubit ochranu unikátní přírody s potřebným rozvojem území. Do podobného soudku patří i vyhlášení Českého ráje geoparkem UNESCO. I tady výrazně pomohly aktivity občanských sdružení a obcí, které nominaci prosazovanou resortem životního prostředí od samého počátku výrazně podporovaly.

Podařilo se dosáhnout dohody s ministerstvem dopravy, které upustilo od projektu výstavby dvou jezů na Labi. Podle nich by problém splavnosti mohl vyřešit jez jeden, v současné době probíhá posouzení vlivů tohoto záměru na životní prostředí a soustavu Natura 2000. Obdobnou záruku vyžaduje i Evropská unie pro rozhodování o tom, které projekty podpoří ze svých fondů.

V únoru tohoto roku byl také dokončen téměř heroický úkol – čeští zástupci předali Bruselu národní seznam 864 evropsky významných lokalit a 38 ptačích oblastí.

Brusel také schválil národní alokační plán, který je blízký původní představě MŽP – průmyslníkům se nepodařilo doložit, že by povolenek na emise potřebovali více.

A největší neúspěchy?

Neúspěchem je například to, že se nepodařilo přesvědčit sněmovnu, aby neomezovala účast veřejnosti v zákoně o geneticky modifikovaných organismech.

Tématem příštích několika měsíců budou územní limity těžby hnědého uhlí. Jsem přesvědčen, že severní Čechy by se konečně měly rozvíjet jinou cestou než je bourání vesnic a ničení posledních zbytků zachovalé krajiny.

Jak pokročily práce na ekologické daňové reformě? Co konkrétně lidem přinese?

V současné době probíhají intenzivní jednání s ministerstvem financí, protože se naše představy stále ještě poněkud liší. Ministerstvo financí se totiž domnívá, že namísto EDR by stačila jen drobná úprava sazeb daní z elektřiny. Věřím ale, že se mi podaří kolegů Sobotku přesvědčit, že kvalitní ekologická daňová reforma přinese zisk všem – čistší životní prostředí, především nižší exhalace oxidu uhličitého, konkurenceschopnější ekonomiku díky motivaci k investicím moderních technologií a více pracovních příležitostí. Zkušenosti ze zahraničí už dokazují, že nárůst zdanění fosilní energie či automobilové do-

pravy postupně vede ke změně chování firem i spotřebitelů. Zvyšuje se efektivnost spotřeby energie a surovin v průmyslu, podniky nakupují nové technologie, lidé rychleji obměňují zastaralý vozový park za modernější automobily s nižší potřebou paliva. Sečteno – přibudou pracovní místa, sníží se znečištění a rozhybou moderní odvětví.

V říjnu zveřejnila OECD zprávu, která hodnotila mimo jiné stav a vývoj životního prostředí u nás v posledních osmi letech. Souhlasíte s jejími závěry? Bude MŽP nějak reagovat na věci, které nám zpráva vytkla? Podle zprávy např. lidé u nás málo vědí o globálních problémech životního prostředí, odpady se málo znovupoužívají a recyklují a kvalita ovzduší stagnuje, protože lidé se vracejí k topení uhlím...

Samozřejmě souhlasím, OECD neřekla totiž nic zásadně nového. Nové je ale to, že výhrady a doporučení tentokrát nezaznívají od ministerstva životního prostředí, ale od renomované mezinárodní instituce. Věřím tedy, že je nikdo nebude brát na lehkou váhu. OECD zdůrazňuje, že ekologická témata nelze vnímat izolovaně, pouze v rámci sféry působnosti jednoho resortu, ale naopak v širších souvislostech. MŽP proto navrhlo vládě, aby doporučení OECD byla součástí všech resortních politik i dalších vládních materiálů.

Jedním z klíčových doporučení OECD je ekologická daňová reforma. Jsem přesvědčen, že zpráva OECD bude i jedním z argumentů, s nimiž se podaří reformu prosadit. Například právě kvalita ovzduší je jednou z oblastí, kde by se mohla velmi výrazně projevit.

Velkou část výhrad se nepodaří řešit bez součinnosti s ostatními resorty, především s resortem průmyslu, dopravy, zemědělství, ale i školství. Daří se spolupráce?

Ministerstvo životního prostředí v řadě oblastí úzce s jinými resorty spolupracuje – příkladem může být zákon o podpoře výroby energie z obnovitelných zdrojů, který se letos podařilo prosadit v parlamentu, či program na podporu alternativních paliv v dopravě, na kterém se podílel i resort dopravy. Zlepšila se i spolupráce s resorty zemědělství v oblasti agroenvironmentálních opatření i školství v podpoře ekologické výchovy.

Jedním z velkých problémů, který zmiňuje i Zpráva o životním prostředí za rok 2004, je budování nových investic na zelené louce namísto využívání starých průmyslových areálů, tzv. brownfields. Proč brownfields investory netáhnou? Dá se situace zlepšit?

Brownfields investory netáhnou především proto, že stavět na zelené louce je většinou jednodušší a levnější. U brownfields je třeba starý areál většinou vyčistit, což stojí peníze a především – nebývá k dispozici okamžitě. MŽP nemá v gesci klíčové nástroje k prosazení revitalizací narušených ploch – územní plánování a regionální rozvoj. V současné době proto intenzivně spolupracuje s MPO na strategii regenerace brownfields, která by měla být předložena vládě.

***Děkuji za rozhovor.
8. 12. 2005***

REACH: dobrý základ pro další jednání

„Takzvaný kompromisní návrh nové chemické politiky, který 17. listopadu schválil Evropský parlament, považuji za dobrý základ pro další jednání. Druhým podstatným krokem bude dosažení politické shody v Radě Evropské unie, která se má sejít ještě do konce tohoto roku,“ komentoval krátce po hlasování Evropského parlamentu Karel Bláha, ředitel odboru environmentálních rizik Ministerstva životního prostředí.

Nová chemická politika Evropské unie (REACH) by měla zabezpečit, že se při používání chemických látek minimalizují rizika pro zdraví lidí a zároveň dopady na životní prostředí. Používání nejnebezpečnějších látek by mělo být povoleno na omezenou dobu (navrhuje se 5 let od vydání autorizace), což by mělo stimulovat hledání méně rizikových alternativ.

O mnoha látkách nemáme informace

„Zatímco používání těch nejrizikovějších látek – například DDT či PCB – je zakázáno či pečlivě sledováno, o řadě jiných nemáme ani ty nejzákladnější údaje, včetně jejich dopadů na lidské zdraví. Česká republika při jednáních prosazuje povinnost nahrazovat rizikové látky tam, kde je to možné a ekonomicky únosné. Spotřebitelé by měli mít přístup k úplným informacím o složení výrobku, zejména těm, které znamenají zdravotní riziko. Zároveň by systém měl být administrativně co nejjednodušší, což by snížilo finanční dopady na chemický průmysl,“ stručně vysvětluje ministr životního prostředí Libor Ambrozek.

Nová chemická politika EU sjednocuje pravidla pro chemické látky, které jsou již na trhu, i pro ty, které jsou zatím ve fázi vývoje. Zavádí systém registrace všech chemických látek vyráběných v množství nad 1 tunu ročně. Podle produkovaného množství či stupně možné nebezpečnosti bude posuzován vliv jednotlivých chemických látek na zdraví lidí a životní prostředí. Ty nejnebezpečnější látky budou nahrazeny méně rizikovými alternativami.

Příprava nového systému začala v únoru 2001. K dispozici jsou totiž dostatečné informace o nebez-

pečných vlastnostech pouze necelých 10 % látek (z celkového počtu cca 120 tisíc), které jsou na celém světě uváděny do oběhu. To REACH řeší tím, že sjednocuje přístup k „novým“ i k „existujícím“ látkám. Povinnost shromáždit potřebná data a zodpovědnost za jejich kvalitu je uložena průmyslovému sektoru, který látky produkuje a uvádí na trh.

Ekonomické dopady

Česká republika podporuje návrhy, které vyplývají z kompromisního textu připraveného britským předsednictvím na základě diskusí pracovní skupiny Evropské Rady. V současné době se blíží dosažení shody v otázce registrace látek ve výrobcích. Došlo ke shodě na požadavcích pro registrace u látek, kterých se vyrobí mezi 1 a 10 t ročně. Pro hodnocení dat a látek by měla do jednoho roku od nabytí účinnosti REACH vzniknout Evropská chemická agentura se silným mandátem.

Komise zpracovala rozsáhlou studii ekonomických dopadů na průmyslový sektor. Výsledky této studie ukázaly, že reálné náklady na plnění povinností uložených návrhem REACH se budou pohybovat v rozmezí 2,8 – 5,2 miliardy EUR (pro EU 15). Studie provedená v ČR ukazuje, že náklady chemického průmyslu se mohou pohybovat v rozmezí 2 – 6,2 miliardy Kč. Uvedené náklady budou rozloženy do období 13 let po nabytí účinnosti nařízení.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

50 let CHKO Český ráj

Ve dnech 20. – 22. října 2005 se v Lázních Sedmihorkách konala konference „50 let Chráněné krajinné oblasti Český ráj“ při příležitosti padesátiletého výročí vyhlášení prvního velkoplošného chráněného území v bývalém Československu. Záštitu nad konferencí převzali ministr životního prostředí Libor Ambrozek, poslanec Parlamentu ČR František Pelc, hejtman Libereckého kraje Petr Skokan a hejtman Středočeského kraje Petr Bendl.

Padesát let ochrany přírody a krajiny v Chráněné krajinné oblasti Český ráj se stalo výzvou i příležitostí k setkání všech, kteří se na tomto vynikajícím díle podíleli, s těmi, kteří se o další osud Českého ráje zajímají, a poskytlo prostor pro mezioborovou diskusi odborníků i nejširší veřejnosti a předávání zkušeností. Cílem konference bylo nejen vzpomínání a hodnocení dosažených výsledků, ale především hledání dalších přístupů a nových strategií. Český ráj je krajinou, která si do dnešních dnů zachovala

své genium loci. Patří mezi prostředí, kde se zachovaly vzácné biotopy, pískovcová skalní města, naleziště drahých kamenů, archeologické a historické památky. Patří mezi kolébky turismu a horolezectví v Čechách. Byla a je opěvována řadou významných literárních osobností. Atraktivní krajina Českého ráje je v současné době v rostoucí míře předmětem značného zájmu rozličných různě kvalitních rozvojových projektů. Záměry na výstavbu rychlostní komunikace R35 na trase Turnov – Jičín, vybudování rychlostní železniční tratě Liberec – Turnov – Jičín – Hradec Králové a některé tzv. outdoorové aktivity mohou jedinečné hodnoty Českého ráje nezvratně změnit. Proto je třeba, aby odborníci z různých vědních oborů navrhli systém průběžného sledování a ochrany původních a jedinečných hodnot Českého ráje a jejich environmentálně šetrného využití pro rozvoj poznání a osobnosti člověka i jeho vztahu k přírodě.

(z materiálů Správy CHKO Český ráj upravila Pla)

Libor Ambrozek udělil sedm Cen ministra životního prostředí 2005

Z rukou ministra životního prostředí Libora Ambrozka převzalo dne 6. 12. 2005 v klášteře sv. Anežky České sedm osobností a představitelů organizací čestné ocenění za významný přínos životnímu prostředí – Cenu ministra životního prostředí za rok 2005.

Ceny ministra putovaly těmito osobnostem a organizacím:

Anna Hubáčková, vedoucí odboru životního prostředí Jihomoravského kraje

za dlouholetou práci pro životní prostředí Jihomoravského kraje. Anna Hubáčková pracovala řadu let v nej-různějších pracovních pozicích ve svém kraji, vždy ale na straně a ve prospěch životního prostředí.

Václav Chaloupek, režisér a scénárista

za unikátní sérii televizních Večerníčků, které získaly i knižní podobu. Večerníčky Václava Chaloupky o medvědech, vlčích a vydrách vedou děti k poznání skutečného života a životních návyků těchto ohrožených zvířat způsobem pro dětské diváky a čtenáře velice atraktivním a umožňují tak tisícům z nich najít v sobě lásku k přírodě, zvířatům a životnímu prostředí vůbec.

Klub českých turistů

za již více než století trvající práci. Od roku 1888, kdy Klub českých turistů vznikl, jeho členové vyznačili neuvěřitelné množství zajímavých a atraktivních tras po celé České republice, ale i na Slovensku a v Zakarpatské oblasti Ukrajiny. Právě díky obětavé práci klubu se do přírody po turistických značkách i na různé klubové akce vydávají miliony jejich milovníků a obdivovatelů.

Starosta obce Modrá Miroslav Kovářik

za dlouholetou činnost v oblasti revitalizace krajiny, obnovy a rozvoje venkova a obce Modrá, za oživení a udržení tradic místní a lidové kultury, za úspěšnou realizaci projektu na vybudování Archeoskanzenu a další velmi širokou škálu aktivit ve prospěch přírody a životního prostředí.

Ředitel Střediska ekologické výchovy a etiky SEVER Jiří Kulich

za mnohaleté cílevědomé úsilí v ekologické výchově a vzdělávání a za praktický příklad toho, jak dobře může v ekologické výchově fungovat spolupráce nevládních organizací, veřejné správy a škol. Jiří Kulich se ekologickému vzdělávání, výchově a osvětě věnuje od druhé poloviny sedmdesátých let. S manželkou Hanou založil známé středisko ekologické výchovy SEVER. Za rok 2004 získal společně se svou ženou také prestižní Cenu Josefa Vavrouška.

Vojen Ložek

za celoživotní a každodenní práci v přírodě a v její ochraně zejména ve středních Čechách. Dr. Vojen Ložek patří k výjimečným osobnostem české přírodovědy. Své rozsáhlé znalosti z geologie, fyzické geografie, speleologie, archeologie, zoologie, botaniky

a ochrany přírody zhodnotil a prezentoval ve více než 1000 odborných publikacích. Své zkušenosti také ochotně předává nejen univerzitním studentům a účastníkům vědeckých konferencí, ale i profesionálním a dobrovolným ochráncům přírody.

Nadace Partnerství

za dlouhodobou finanční podporu konkrétních projektů na ochranu životního prostředí. Jde o nejvýznamnější českou nadaci podporující nevládní neziskové organizace a obce v aktivitách zaměřených na ochranu životního prostředí, udržitelný rozvoj a účast veřejnosti. Od svého vzniku v roce 1991 podpořila již 1700 projektů více než 180 miliony korun. Z řady programů Nadace zmíníme alespoň Strom života, ve kterém byla podpořena výsadba již více než jedné desítky tisíc stromů, nebo program Greenways, v rámci kterého vznikly cyklistické trasy Praha–Vídeň a Krakow–Morava–Vídeň a také Moravské vinařské stezky.

Cena ministra životního prostředí je udělována od roku 1994. Toto ocenění za výjimečné dílo ve prospěch životního prostředí a jeho ochrany, za výjimečné osobní nasazení nebo za významný počin získalo za dobu existence tohoto vyznamenání do dnešního dne 81 osobností ze sféry vědecké, kulturní, či pedagogické, ale také řada osobností z nevládního sektoru či z oblasti samosprávy či podnikatelské sféry.

Současně s Cenami ministra předal Libor Ambrozek i tři nové certifikáty firmám, které se zařadily do programu Ekologicky šetrný výrobek. Poprvé v historii byl představen i certifikát s názvem Environmentální prohlášení o výrobku (viz článek na str. 5).

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Ministr Ambrozek předává ocenění autorovi Večerníčků Václavu Chaloupkovi. Foto archiv MŽP

Nové výrobky získaly právo užívat ekoznačku „Ekologicky šetrný výrobek“

Ministr životního prostředí RNDr. Libor Ambrozek propůjčil v listopadu a v prosinci právo užívat ekoznačku „Ekologicky šetrný výrobek“ dalším sedmi novým výrobkům. Slavnostní předání tohoto ocenění se uskutečnilo na dvou večerech, pořádaných v rámci tradiční akce „Listopad – Měsíc kvality v České republice, a dále na předávání Cen ministra životního prostředí počátkem prosince.

Národní cena za jakost

Na slavnostním večeru ve Španělském sále Pražského hradu v pondělí dne 7. 12., který se konal při příležitosti předání **Národní ceny České republiky za jakost 2005** a dalších ocenění v oblasti kvality, certifikát „Ekologicky šetrný výrobek“ převzali zástupci společnosti **QALT Rakovník s.r.o.** z Petrovic u Rakovníka, za koncentrovaný prací prostředek na textilie **ATAK-E**. Optimální složení výrobku i jeho snadná biologická rozložitelnost jsou hlavní přednosti výrobku, které přispívají k eliminaci nežádoucích vodohospodářských vlivů.

Úplnou novinkou bylo předání certifikátu „**Environmentální prohlášení o výrobku**“, jako III. typ ekoznačení, a to pro výrobek – **šicí stroj PFAFF 2046**, vyráběný firmou **VSM Production, s.r.o.** Brno. Certifikaci provedl Elektrotechnický zkušební ústav s.p. Praha, podle mezinárodní technické normy ISO /DIS 14 025.

Večer s Českou kvalitou

Na další slavnosti, na **Večeru s Českou kvalitou**, která se konala 8. 11. 2005 v Národním domě na Vinohradech, převzali certifikát „Ekologicky šetrný výrobek“ zástupci tří nových firem, které své výrobky přihlášily k hodnocení ekologických parametrů a úspěšně prokázaly jejich splnění.

Oceněnými výrobky jsou:

- **Zdravotnický a laboratorní nábytek** společnosti **MERCI s.r.o.** Brno. Nábytek splňuje užité a ekologické požadavky stanovené pro udělení ekoznačky.
- **Plynový kondenzační kotel VITODENS 200** společnosti **Viessmann s.r.o.**, z Chrástán u Prahy. Závěsný plynový kotel má parametry, které splňují ekologická kritéria nejen české ekoznačky „Ekologicky šetrný výrobek“, ale také německé ekoznačky „Modrý anděl“.
- **Zdravotnický nábytek, zařízení a zdravotnická lůžka**, která vyrábí společnost **PROMA REHA s.r.o.**, Česká Skalice. Špičková zařízení, především zdravotnická lůžka, splňují užité, funkční a ekologické parametry.

Cena ministra

V úterý večer dne 6. 12. 2005 na slavnosti předávání **Cen ministra životního prostředí**, konané v nádherných prostorách historického Anežského kláštera, získaly českou ekoznačku tyto firmy:

- Akciová společnost **SOLODOOR** ze Sušice za výrobek **interiérové dveře a obložkové zárubně**, jejichž základním výchozím materiálem je povrchově upravená dřevotřísková deska. Výrobky splňují všechna kritéria, stanovená pro jejich hodno-

cení i z pohledu lidského zdraví, neuvolňují žádné škodliviny typu formaldehydu.

- **Alfa Classic a.s.** z Říčán u Prahy, za **tekuté mýdlo s obchodním názvem CREME**. Jedná se o bezfosfátový, dobře rozložitelný koncentrovaný mycí prostředek s optimálním složením jak z hlediska jeho pH, tak z hlediska minimální dráždivosti pro pokožku.
- **CIUR a.s.** z Brandýsa nad Labem za **celulózová vlákna vyrobená ze sběrového papíru**. Celulózová vlákna jsou užívána v řadě výrobků, ve stovebně izolačních hmotách, v různých průmyslových aplikacích, např. jako přísada do asfaltových silničních koberců. Za zmínku určitě stojí skutečnost, že společnost CIUR byla první firmou, která v roce 1994 získala ekoznačku „Ekologicky šetrný výrobek“ pro svoji tepelnou a zvukovou izolační hmotu, vyráběnou ze sběrového papíru.

K výše oceněným firmám a jejich výrobkům přibyl další, v pořadí **jíž druhý certifikát „Environmentální prohlášení o výrobku“**, jako III. typ ekoznačení. Získal ho vysavač „**ETA Proximo 1450**“ od společnosti **ETA Hlinsko**. Environmentální prohlášení o výrobku je určeno především průmyslovým výrobkům. Vychází z hodnocení celého životního cyklu výrobku a představuje kvantifikovaná environmentální data o výrobku v takovém formátu, který umožňuje porovnávání mezi výrobky. Narozdíl od ekoznačky, která je založena na porovnávání vybraných environmentálních ukazatelů z některých fází životního cyklu s předem stanovenými standardy, je „prohlášení“ kvantifikovanou výpovědí o environmentálních aspektech výrobku, a to ve všech fázích jeho životního cyklu.

(podle tiskových zpráv CENIA a MŽP zpracovala Pla)

Další informace www.cenia.cz, www.ekoznacka.cz

Zástupci firmy **SOLODOOR** přebírají ekoznačku z rukou ministra Ambrozka
Foto archiv MŽP

18. zasedání Mezinárodní komise pro ochranu Labe

Dne 6. října 2005 se v Praze v budově Ministerstva životního prostředí konalo 18. zasedání Mezinárodní komise pro ochranu Labe (MKOL). Dohoda o Mezinárodní komisi pro ochranu Labe byla podepsána dne 8. října 1990, při svém 18. zasedání si tedy MKOL připomněla 15. výročí svého založení.

Jednání MKOL

Foto Dr. Ladislav Novak (3x)

Při příležitosti tohoto výročí proběhla dne 6. října od 13.00 do 14.00 tisková konference, které se zúčastnil ministr životního prostředí RNDr. Libor Ambrozek, nově jmenovaný prezident MKOL, náměstek ministra a ředitel sekce ochrany přírody a krajiny RNDr. František Pojer, vedoucí české delegace v MKOL, ředitel odboru ochrany vod RNDr. Jan Hodovský, vedoucí německé delegace v MKOL paní Heide Jekel a vedoucí delegace EU v MKOL Dr. Helmut Blöch, tisková mluvčí MŽP Mgr. Karolína Šulová, vedoucí sekretariátu MKOL Dr. rer. nat. Slavomír Vosika a generální ředitel státního podniku Povodí Labe Ing. Tomáš Vaněk. Na tiskové konferenci prezentoval ministr životního prostředí výsledky dosažené v oblasti zlepšování jakosti vod v České republice s důrazem na českou část povodí Labe. Následoval projev prezidenta MKOL, ve kterém byla MKOL představena a byly prezentovány úspěchy MKOL za uplynulých 15 let. K tiskové konferenci byla vydána tisková zpráva „Patnáct let úspěšné mezinárodní spolupráce na Labi“.

Rámcová směrnice je prioritou

Vzhledem k tomu, že implementace Rámcové směrnice ES pro vodní politiku se spolu s povodňovou ochranou stala pro příští roky v MKOL prioritou, byla na 17. zasedání MKOL v říjnu 2004 zřízena pracovní skupina „Optimalizace struktury a způsobu práce MKOL“. Jejím úkolem

Na tiskové konferenci vystoupil i ministr Ambrozek

bylo vypracování návrhu nové struktury MKOL s ohledem na výše uvedené. Na 18. zasedání MKOL byla schválena nová struktura MKOL. V této nové struktuře je kladen důraz na pracovní skupinu „Implementace Rámcové směrnice ES pro vodní politiku v povodí Labe“, která je podporována několika skupinami expertů – „Povrchové vody“, „Podzemní vody“, „Ekonomická analýza“ a „Management dat“ a úzce spolupracuje s dalšími pracovními skupinami MKOL – „Havarijní znečištění vod“ a „Povodňová ochrana“. Pracovní skupina MKOL „Povodňová ochrana“ je podpořena skupinou expertů „Hydrologie“.

Základním předpokladem pro úspěšnou implementaci Rámcové směrnice ES pro vodní politiku je rozsáhlé informování a konzultace s veřejností. Za tímto účelem se v rámci MKOL organizuje vytvoření mezinárodního Labského fóra, kde budou pravidelně projednávány závažné aspekty plánu Mezinárodní oblasti povodí Labe. Mezinárodní seminář o analýze charakteristik, který proběhl ve dnech 3. a 4. března 2005 v Drážďanech v návaznosti na 3. mezinárodní konferenci ministrů životního prostředí zemí ležících v povodí Labe, byl prvním krokem k ustavení tohoto Labského fóra.

V dalších bodech programu jednání schválila MKOL Čtvrtou zprávu o plnění „Akčního programu Labe“ v letech 2003 – 2004, Mezinárodní program měření pro rok 2006 a zdůraznila potřebnost vybudování stabilního havarijního profilu na hraničním vodním toku Labe v Hřensku.

(z materiálů odboru ochrany vod)

Náměstek ministra Dr. Pojer představuje publikaci Labe a jeho povodí

7. jednání zmocněnců vlád České republiky a Polska pro spolupráci v oblasti vodního hospodářství na hraničních vodách

Spolupráce na hraničních vodách v oblasti vodního hospodářství s Polskou republikou je politicky a hospodářsky účelná a umožňuje řešit aktuální vodohospodářské a vodoprávní problémy na hraničních vodách v zájmu obou stran. Jejím cílem je koordinace v zabezpečování technických opatření souvisejících s úpravami, údržbou a obnovou hraničních vodních toků, v obhospodařování hraničních vod, poskytování hydrologických údajů, v povodňové ochraně a ve zlepšování jakosti hraničních vod, včetně varovné služby. Spolupráce na hraničních vodách s Polskou republikou probíhá na základě Úmluvy mezi vládou Československé republiky a vládou Polské lidové republiky o vodním hospodářství na hraničních vodách (dále jen Úmluva), která byla podepsána dne 21. března 1958 a vstoupila v platnost dne 7. srpna 1958. Tato dvoustranná spolupráce probíhá prostřednictvím jednání zmocněnců vlád obou států pro hraniční vody jmenovaných na základě Úmluvy. Jednání zmocněnců se konají střídavě v České republice a Polské republice.

Na 7. jednání zmocněnců byly schváleny výsledky prací provedených po 6. jednání zmocněnců. Dále byly uloženy pracovním skupinám obou smluvních stran úkoly v jednotlivých okruzích spolupráce, jimiž jsou: úpravy hraničních vodních toků a jejich udržování, mezistátní kolaudace a vyúčtování prací na hraničních vodách, udržování čistoty hraničních vod, hydrologie, meliorace a jiná opatření, zásobování vo-

dou a odvádění odpadních vod, plavební otázky, hraniční otázky, vodohospodářské studie a plánování.

Jedním z hlavních témat jednání byla kvalita povrchových vod v devíti trvale sledovaných hraničních profilech. Byla představena „Zpráva o jakosti hraničních vod za rok 2004“, ze které vyplývá, že kvalita vody ve sledovaných hraničních profilech nevybočila v roce 2004 extrémně z rámce stabilně sledovaných hodnot. 84 % všech sledovaných a klasifikovaných ukazatelů se pohybovalo mezi I. – III. třídou jakosti, která je charakterizována jako velmi čistá až velmi málo znečištěná. 9,7 % ukazatelů bylo klasifikováno IV. třídou, která charakterizuje vodu mírně znečištěnou, 4 % ukazatelů byly klasifikovány V. třídou, jako voda silně znečištěná a nejhorší VI. třídou jako voda velmi silně znečištěná 1,6 % ukazatelů.

V souvislosti se sledováním jakosti vod byly schváleny zásady pro zpracování návrhu nového systému monitoringu hraničních vod. Bylo dohodnuto, že hlavním východiskem pro zpracování návrhu budou národní monitorovací sítě, upravené podle požadavků Rámcové směrnice pro vodní politiku Evropské unie (60/2000/ES), které jsou v této chvíli ve stadiu přípravy. Návrh nového systému sledování jakosti hraničních vodních toků bude představen zmocněncům v druhé polovině příštího roku.

(z materiálů odboru ochrany vod)

8. zasedání Česko-německé komise pro hraniční vody

Ve dnech 14. a 15. listopadu 2005 se v Bonnu konalo 8. zasedání Česko-německé komise pro hraniční vody (Komise). Cílem spolupráce na hraničních vodách v oblasti vodního hospodářství se Spolkovou republikou Německo je koordinace v zabezpečování technických opatření souvisejících s úpravami, údržbou a obnovou hraničních vodních toků, v obhospodařování hraničních vod, poskytování hydrologických údajů, v povodňové ochraně a ve zlepšování jakosti hraničních vod, včetně varovné služby. Na 8. zasedání Komise byly projednány a odsouhlaseny výsledky 7. zasedání Stálého výboru Bavorsko Česko-německé komise pro hraniční vody a 7. zasedání Stálého výboru Sasko Česko-německé komise pro hraniční vody. Dále projednala Komise aktuální otázky spolupráce na hraničních vodách. Jednalo se zejména o „Zásady pro přímou spolupráci příslušných orgánů a odborných pracovníků“, „Zásady pro plánování, přípravu a provádění vodohospodářských opatření a udržování vodních toků, jakož i výstavbu, provoz a údržbu vodohospodářských zařízení“ a „Zásady pro koordinaci správních řízení“. Dále byla projednána aktualizace seznamů hraničních vod a naléhavé body spolupráce se Stálou česko-německou

hraniční komisí. Jedním z důležitých bodů programu jednání byla i problematika zřízení stabilního havarijního profilu na hraničním vodním toku Labe v Hřensku jako zařízení sloužícího k ochraně Labe v případě havarijního znečištění ropnými látkami a problematika čerpací stanice pohonných hmot na hraničním přechodu Pavlův Studenec/Bárnau. Projednáván byl i postup implementace Rámcové směrnice ES pro vodní politiku na hraničních vodách.

Česká delegace v Komisi na zasedání sdělila, že ke dni 1. září 2005 byl do funkce zmocněnce České republiky pro hraniční vody se Spolkovou republikou Německo a vedoucího české delegace Česko-německé komise pro hraniční vody jmenován náměstek ministra a ředitel sekce ochrany přírody a krajiny RNDr. František Pojer. Dále česká delegace sdělila, že vedoucí české delegace ve Stálém výboru Bavorsko Česko-německé komise pro hraniční vody a ve Stálém výboru Sasko Česko-německé komise pro hraniční vody byl jmenován ke dni 1. září 2005 ředitel odboru ochrany vod RNDr. Jan Hodovský.

(z materiálů odboru ochrany vod)

Patnáct let úspěšné mezinárodní spolupráce na Labi

Již před 15 lety zahájila svoji práci Mezinárodní komise pro ochranu Labe (MKOL). Jejím členy jsou Česká republika, Německo a Evropská unie. Rakousko a Polsko mají v Komisi statut pozorovatelů. Komisi založili 8. října 1990 ministři životního prostředí bývalého Československa Josef Vavroušek, Německa Klaus Töpfer a Laurens Jan Brinkhorst, šéf Generálního ředitelství pro životní prostředí Evropské komise.

Podle Dohody o Mezinárodní komisi pro ochranu Labe je úkolem MKOL koordinovat mezinárodní spolupráci v oblasti ochrany vod povodí Labe. Dohoda stanovuje prioritní cíle, kterými je zlepšení kvality vody v řece a snížení znečištění sedimentů na jejím dně, dosažení co nejpřirozenějšího ekosystému se zdravou četností druhů a trvalé snižování zatížení Severního moře z povodí Labe. „Uvědomme si, že dohoda spatřila světlo světa v době, kdy Labe odtékalo na německé území tzv. Černým trojúhelníkem a životní prostředí všech postkomunistických zemí bylo doslova v katastrofálním stavu,“ upozorňuje ministr životního prostředí ČR Libor Ambrozek.

Situace byla tehdy skutečně alarmující. Koncem osmdesátých let patřilo Labe k nejvíce znečiště-

ným tokům v Evropě. Od té doby vidíme pozitivní vývoj ve všech oblastech: jakost vody v Labi a jeho přítocích se výrazně zlepšila. Snížily se koncentrace těžkých kovů a specifických chemických látek i vnosy živin. Zlepšení ekologických podmínek jasně ukazuje třeba fakt, že se do přítoků Labe vrátili lososi.

MKOL zpracovává formou doporučení pro členské státy analýzy, akční plány a programy konkrétních opatření pro stěžejní oblasti jako je protipovodňová ochrana, jakost vody, ochrana před havarijním znečištěním vod, ekologie nebo hydrologie.

„Dnes je MKOL, více než kdy dříve, platformou, kde hledáme společné cesty jak dosáhnout cílů evropské politiky na ochranu vod v povodí Labe,“ popisuje dnešní priority prezident MKOL a náměstek ministra životního prostředí František Pojer. ČR, Německo, Rakousko a Polsko se dohodly na tom, že mezinárodní koordinace a spolupráce při implementaci Rámcové směrnice ES pro vodní politiku bude probíhat právě pod zastřešením MKOL.

(z materiálů MKOL)

Kanál Dunaj – Odra – Labe škodí již nyní

Pod záštitou ministra životního prostředí Libora Ambrozka se 28. listopadu na Univerzitě Palackého v Olomouci konala odborná konference o závěrech tříletého výzkumného úkolu, který zadalo ministerstvo životního prostředí.

Cílem výzkumu bylo podrobně zhodnotit účelnost a důsledky výstavby vodní cesty Dunaj-Odra-Labe (DOL). Pracovní skupinu expertů vedl mezinárodně respektovaný odborník Petr Obrtlík z WWF Auen-Institut v německém Rastattu.

„Pracovní skupina odvedla skutečně kvalitní práci. Její výsledky ukazují, že kanál Dunaj-Odra-Labe by nenávratně poškodil řadu unikátních míst a zároveň by měl dlouhodobé negativní ekonomické i sociální dopady,“ konstatuje ministr životního prostředí Libor Ambrozek.

Na pořádání konference se kromě této pracovní skupiny podílelo také občanské sdružení Sagittaria ve spolupráci s Katedrou přírodopisu Pedagogické fakulty UP Olomouc a Českým svazem ochránců přírody, základní organizací Pomoraví.

Negativní dopady kanálu

Odborníci provedli podrobné krajinně-ekologické, ekonomické a vodo hospodářské hodnocení záměru výstavby vodního kanálu DOL. Podle nich by záměr vyvolal zásadní a dlouhodobé negativní ekologické, ekonomické i sociální dopady. Velmi důležitým zjištěním je skutečnost, že negativní dopady má už samotná územní ochrana různých variant záměru. Ta totiž brání realizaci protipovodňové ochrany,

vyžaduje naddimenzování uskutečňovaných staveb mostů a komunikací a komplikuje rozvoj obcí.

Skupina během tříletého výzkumu shromáždila odborné podklady opravňující k závěru, že rozsahem postiženého území a intenzitou vlivů nemá záměr budování DOL v České republice obdobu. Označila jej za nereálný a neúčelný. Navrhuje neplytvat nadále veřejnými prostředky na přípravu nereálného záměru a na územní hájení jeho hypotetických tras. Z hlediska potřeb zlepšení stavu krajiny a životního prostředí v ČR je nejvýhodnější variantou zrušení územní ochrany trasy DOL.

Pracovní skupina naopak navrhuje zpracovat koncepční materiál, řešící ekologicky optimální a ekonomicky přijatelné využití krajiny údolních niv dotčených řek – Moravy, Odry, Bečvy a Labe. Nivy těchto řek tvoří přirozenou ekologickou páteř středoevropské krajiny.

K hlavním vlivům na životní prostředí patří například zvýšené znečištění vody, narušení krajinného rázu, přerušování biokoridorů a migračních tras živočichů, trvalý zábor zemědělské a lesní půdy, invaze nepůvodních druhů rostlin. Jednotlivé vlivy nebudou působit izolovaně, může dojít k synergickému působení, které znásobí negativní dopady.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

CENIA vydala publikaci Životní prostředí v České republice 1989–2004

Za přítomnosti autorů a spolupracovníků pokřtil dne 12. října v Praze Ing. Jiří Hradec, ředitel CENIA, české informační agentury životního prostředí, publikaci Životní prostředí v České republice 1989 – 2004.

„Publikace hodnotí naše životní prostředí za posledních 15 let. Je prvním větším tištěným produktem agentury,“ řekl ředitel Hradec na slavnostním křtu knihy. Mapuje koncepční, právní a správní aspekty ochrany životního prostředí, pojmenovává příčiny, jejichž pozitivním důsledkem bylo zlepšení stavu životního prostředí na území České republiky. Publikace se zaměřila také na některé nástroje politiky životního prostředí a na mezinárodní srovnání, z kterého vyplývá, že Česká republika již není špinavým centrem Evropy.

„Chtěli jsme dát do publikace informace o životním prostředí v plné šíři, včetně názorů veřejnosti, které jsou velmi zajímavé, a včetně ekologické výchovy. Informace jsme někdy sháněli těžko, hlavně ty nejstarší,“ podotkl Ing. Hradec. Poté bylo nutné data konsolidovat a zpracovat.

„Zlepšení stavu životního prostředí u nás bylo ve srovnání s EU 15 daleko radikálnější,“ říká Ing. Růt Bízková, ředitelka úseku hodnocení a publikace. I díky tomu se u nás prodloužil průměrný věk dožití, který byl před rokem 1989 nízký.

Čtyři období

Autoři dělí sledované období na čtyři úseky. V Zakladatelském období (1989–1992) se etablovaly základní instituce nutné pro ochranu životního prostředí (MŽP, ČIŽP, SFŽP, ČEÚ atd.) a byly přijaty klíčové zákony. Životní prostředí bylo v popředí zájmu. V Implementačním období (1993–1998) bylo nové právo postupně uváděno do života. Na životní prostředí se vynakládaly 2–2,4 % HDP a zájem veřejnosti postupně začal klesat. V roce 1995 byla přijata Státní politika životního prostředí, jejímž cílem bylo dosáhnout do roku 2005 kvality životního prostředí srovnatelné s průměrem v zemích EU. Předvstupní období (1999–2003) charakterizuje druhá generace environmentálního práva. Stav životního prostředí se stabilizoval, environmentální náklady klesly pod 1 % HDP, zájem veřejnosti zůstal nízký. V roce 1999 byla schválena a o dva roky později aktualizována nová Státní politika životního prostředí. Uvedené trendy pokračují i v Evropském období od roku 2004. V roce 2004 byla rovněž schválena další Státní politika životního prostředí do roku 2010.

Ředitel CENIA Ing. Jiří Hradec představuje publikaci novinářům
Foto J. Plamínková

Trendy a zajímavosti

Po tomto základním vymezení se autoři věnují jednotlivým aspektům životního prostředí. Text je hutný, stručný, doplněný velkým množstvím tabulek a grafů. CENIA tak naplňuje svou snahu stát se v oblasti životního prostředí tím, čím je ČTK pro novináře, tedy základním zdrojem ověřených informací. Z grafů jsou jasně patrné trendy. Tak např. u ovzduší je vidět, že hodnoty ozonu zůstávají po celou dobu víceméně stabilní, zatímco u SO_2 , u částic frakce PM_{10} a u NO_2 se pokles zastavil v roce 2000 a od té doby pozorujeme zase nárůst jejich koncentrací v ovzduší. Zajímavý je i údaj, že oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší tvoří jen 3,5 % rozlohy státu, ale žije v nich 34 % obyvatel, či mapka, z níž vyplývá, že cílové imisní limity pro ozon jsou u nás překračovány prakticky všude, včetně zdánlivě čistých horských oblastí. V části věnované vodám je zjevné, že se kvalita vod zlepšila, ale stále je hodně úseků toků zařazeno do kategorie „velmi silně znečištěná voda“. U půd poněkud šokuje údaj, že na 70 % půd je v té či oné míře ohroženo vodní erozí. Nejzávažnější další problémy představuje degradace lesních půd a celkově špatný stav lesů a vysoký počet ohrožených rostlinných i živočišných druhů.

V další části publikace jsou stručně představeny základní zákony přijaté v jednotlivých obdobích

Ing. Bízková a Ing. Hradec při slavnostním křtu publikace

a vývoj organizačního a institucionálního zajištění ochrany životního prostředí. V části věnované mezinárodnímu kontextu se srovnává životní prostředí u nás se stavem v EU. Zajímavé je, že v emisích SO_2 na osobu jsme na tom dnes lépe než Velká Británie či Irsko, ale hůře než průměr EU 15. Spotřeba pesticidů je u nás asi 8x menší než v Belgii. Jinak je z grafů často patrné, že se pohybujeme mezi průměrem zemí EU (např. podíl chráněných území či produkce odpadů).

Finance i veřejnost

Relativně podrobná je kapitola věnovaná financování ochrany životního prostředí. Je zřejmé, že podíl investic na ochranu životního prostředí k HDP postupně klesá. „Celkově se u nás vynaložilo za 15 let na životní prostředí 350 miliard korun,“ říká jeden ze spoluautorů knihy Ing. Jaromír Kovář. Počátkem 90. let šlo hlavně o investice na ochranu ovzduší. Na přelomu století došlo k útlumu

investic, dnes se dává asi 20 miliard Kč ročně, z toho 2/3 jdou z veřejných zdrojů a 1/3 ze soukromých. Dnešní prioritou jsou hlavně čistírny odpadních vod. „Důležité je, že se podařilo oddělit růst HDP od růstu znečištění,“ komentuje Ing. Kovář. Podrobně jsou popsány platby za znečištění, kterých u nás existuje šestnáct.

V kapitole Právo na informace v životním prostředí je popsána právní úprava v oblasti poskytování informací o životním prostředí a hlavní informační zdroje o životním prostředí (včetně Integrovaného registru znečišťování).

Zajímavá je kapitola věnovaná názorům veřejnosti na životní prostředí. Dnes jsou lidé s kvalitou životního prostředí v místě bydliště většinou spokojeni, ale s jeho kvalitou v celé ČR jsou nespokojeni. „Dříve byli nespokojeni hlavně lidé s nižším vzděláním, dnes hlavně vysokoškoláci,“ říká RNDr. Jana Čermáková. Vnímání naléhavosti environmentálních problémů se přitom stále snižuje, i když je lidé stále považují za důležité. Zmíněna je i environmentální osvěta a role nevládních organizací, a dále dobrovolné aktivity firem i veřejného sektoru. Poslední kapitola se věnuje konceptu udržitelného rozvoje v celostátních i místních podmínkách. Na toto téma se ostatně zaměří i další publikace CENIA.

Publikace má dvakrát 112 stran formátu A4, protože vychází v česko – anglické verzi. Je tištěna plnobarevně, aby množství přehledných grafů a tabulek zjednodušilo čtenáři orientaci v toku informací. Uživateli vychází vstříc i nápaditá grafická úprava, která podtrhuje závažná sdělení. Mám jedinou výhradu: některým grafům by prospěla výraznější barevnost. Tři odstíny zelené lišící se jen mírně svým odstínem jsou možná elegantní, ale pro méně bystrozraké čtenáře rozhodně velmi nepraktické.

Jana Plamínková

Přes 140 milionů podpoří vzdělávací projekty

Výběrová komise MŽP v čele s ministrem Liborem Ambrozem doporučila ve čtvrtek 10. listopadu k podpoře jedenáct nejlepších projektů z Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů.

V druhém kole grantového schématu MŽP postoupilo do věcného hodnocení 38 projektů, které nabízejí v rámci grantového schématu Síť environmentálních poradenských a informačních center nejrozličnější možnosti vzdělávání v oblasti životního prostředí a udržitelného rozvoje. K nim patří hlavně vytváření informačních center, nových pracovních míst a spolupráce s veřejnou správou.

Každý projekt posuzovali čtyři nezávislí hodnotitelé, jejichž verdikty dostala výběrová komise k dispozici spolu s kompletními žádostmi. Komise se nakonec shodla na podpoře projektů následujících

žadatelů: České Švýcarsko, o.p.s., Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Liberecký kraj, Severomoravské regionální sdružení ČSOP Valašské Meziříčí, Zlínský kraj, PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, EPOS Spolek poradců v ekologickém zemědělství ČR, Ústecký kraj, DAPHNE ČR – Institut aplikované ekologie, Regionální rozvojová agentura Šumava, o.p.s. a Středočeský kraj.

V tomto kole bylo k dispozici 144 milionů korun (70 % z prostředků ESF, 30 % z prostředků MŽP).

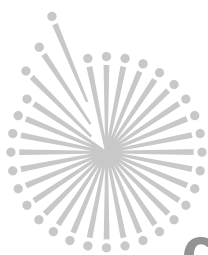
(z materiálů odboru vnějších vztahů MŽP)

Další informace:

http://www.env.cz/AIS/web.nsf/pages/op_lidske_zdroje

<http://www.esfcr.cz>

Seminář „Čistší produkce v České republice“

cenia

Dne 29. 11. 2005 se konal v CENIA, české informační agentuře životního prostředí, seminář s názvem „Čistší produkce v České republice“. Seminář byl organizován Agenturou pro udržitelnou spotřebu a výrobu, která je součástí úseku hodnocení a publikace CENIA. Agentura zastává funkci Národního centra čistší produkce České republiky jako člena světové sítě Národních center čistší produkce, zastřešené organizací UNIDO, a dále je pověřena výkonem funkce Agentury Národního programu čistší produkce podle usnesení vlády č. 165/2000.

Na semináři se sešli zejména zástupci podnikové sféry, učitelé a studenti programů s environmentální tematikou na vysokých školách, zástupci Ministerstva životního prostředí, Ministerstva průmyslu a obchodu a další. Účastníci se seznámili s metodikou čistší produkce a získali další informace o jejím využití jak při zavádění systémů EMS a EMAS, ale také při vypracovávání žádostí o integrované povolení provozu (IPPC).

obr. 1

V úvodní přednášce semináře byla představena CENIA a byly shrnuty výsledky čistší produkce v ČR za období 1992 – 2005. Dalším tématem byla podpora dobrovolných přístupů v ČR. Ing. Dobeš (na obr. 2 druhý zleva) z Českého centra pro energetické řízení představil výstupy projektu VaV MŽP „Výzkum podpory udržitelné spotřeby a výroby“, zmínil energetické úspory ve výrobě, příklady monitoringu a targetingu a dobrovolné aktivity zaměřené na životní cyklus. RNDr. Kotovicová (na obr. 3 vlevo), prezidentka Asociace manažerů čistší produkce, se zaměřila na ekonomicky přínosnou prevenci dopadů na životní prostředí s využitím metodiky čistší produkce – na požadavky a přínosy ČSN ISO 14001 a EMAS, přínosy čistší produkce a environmentální politiku podniku. S přednáškou za-

měřenou na zavádění čistší produkce do praxe, environmentálními a ekonomickými přínosy metodiky vystoupil pan Šlesinger (na obr. 3 druhý zleva) z Centra čistší produkce Brno. O nově vznikající legislativě v oblasti environmentálního značení a prohlášení informoval Ing. Černík (na obr. 2 vpravo). Prezentace se týkala zejména ISO 14025 – environmentální prohlášení o produktu (EPD) a ISO 14040-43 – environmentální management – posuzování životního cyklu (LCA). V závěru semináře vystoupil Ing. Svoboda a pan Šlesinger s prezentací podniku a projektu čistší produkce v podniku METRA Blansko.

obr. 2

obr. 3

Během semináře se živě diskutovalo nejen o tématech probíraných v přednáškách. Účastníci byli na závěr informováni o příručkách EMAS a čistší produkce zaměřených na podniky a veřejnou správu a na zemědělství, které CENIA v nejbližší době vydá.

Všichni přítomní si ze semináře odnesli nové informace z této problematiky, kontakty na odborné pracovníky, sdíleli poznatky a praktické zkušenosti ostatních. Další seminář k čistší produkci se bude konat v prvním pololetí roku 2006.

(tisková zpráva CENIA)

Nejvíce oxidu uhličitého pohlcují lesy

Snížení rozlohy orné půdy o 4–6%, zachování nebo rozšíření plochy lesa a více mokřadů – to je jeden ze scénářů pro využívání české krajiny v budoucnu tak, aby dokázala lépe zabránit klimatickým změnám. Vznikl jako dílčí výstup projektu CzechCarbo, který se zabývá stanovením schopnosti různých ekosystémů vázat oxid uhličitý z atmosféry.

Oxid uhličitý (CO_2) je plyn, který hraje zásadní roli jak v regulaci globálního klimatu, metabolismu rostlin a živočichů, tak i v energetickém a dopravním průmyslu. Jakákoli nerovnováha v jeho koloběhu proto vyvolává nevyhnutelnou reakci všech systémů zapojených do jeho cyklů. Projekt CzechCarbo zkoumá schopnost různých ekosystémů na našem území CO_2 vázat, a to jak v současných klimatických podmínkách, tak v budoucnu. Součástí jsou i návrhy péče o krajinu, aby byla její schopnost vázat CO_2 účinná, a pokud možno dlouhodobá.

Z průběžných výsledků je jasné, že nejvýraznější „pohlcovač“ atmosférického CO_2 je lesní porost, přičemž síla pohlcování závisí na mnoha faktorech, zahrnujících podmínky prostředí, stav a strukturu porostu a způsoby obhospodařování. Dále lze říci, že se zvyšující se dostupností vody stoupá schopnost pohlcovat CO_2 také u lučních ekosystémů. Pro distribuci uhlíku ve vodních ekosystémech je kritický rozvoj fytoplanktonu, který rovněž váže většinu uhlíku.

Nejpravděpodobnější klimatický scénář

V průběhu řešení byl vybrán nejpravděpodobnější klimatický scénář pro Českou republiku. Jsou vyvíjeny a testovány nové experimentální metody pro měření toků CO_2 . Zkoumá se především schopnost smrkových porostů přijímat CO_2 v koncen-

Projekt CzechCarbo je zařazen do mezinárodní sítě výzkumu uhlíkového cyklu. Hlavním řešitelem je Ústav systémové biologie a ekologie AV ČR ve spolupráci s Ústavem pro výzkum lesních ekosystémů (IFER), Ústavem pro hospodářskou úpravu lesa, Lesnickou a dřevařskou fakultou Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně, Českou bioklimatologickou společností, Laboratoří aplikované ekologie Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Agronomickou fakultou Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně a Českým hydrometeorologickým ústavem. Ministerstvo životního prostředí projekt finančně podporuje.

traci současně (360 ppm) a koncentraci dvojnásobně (700 ppm) a rovněž se sledují vlivy na vybrané parametry stromů (např. fyziologické procesy, přírůstek biomasy, struktury porostu). Objektem zájmu jsou i luční porosty, mokřady a zemědělská půda, kde se rozvíjí unikátní, takzvaná eddy-kovariační síť pro měření uhlíkové bilance. Bylo dosaženo kontinuálního měření toků CO_2 v průběhu roku a výpočtu čisté ekosystémové výměny tohoto plynu. Je vyvíjena metodika pro

kvantifikaci regionálního systému uhlíkové bilance zmiňovaných ekosystémů, která bude použita pro přesnější stanovení emisní bilance z využívání krajiny a lesnictví. To je součástí naplňování závazků pro Rámcovou úmluvu OSN o změně klimatu a její Kjótský protokol. Pro analýzu vývoje zásob uhlíku se využívá několik typů modelů, které jsou schopny zahrnout klíčové ekosystémové procesy, vliv klimatických změn nebo strategií obhospodařování. Dále byl vybrán, upraven a ověřen procesový model, který simuluje distribuci energie, cyklus vody, dusíku a uhlíku v ekosystémech. Pro zefektivnění způsobu obhospodařování ekosystémů byly doplněny údaje o rostlinných a mokřadních druzích podílejících se významně na pohlcování uhlíku.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Rubrika „Staré ekologické zátěže“ byla aktualizována

Odbor ekologických škod upozorňuje zájemce, že rubrika „Staré ekologické zátěže“ byla aktualizována. Nově zde naleznete tyto materiály:

1. Kompletní informaci k Integrované databázi skládek a starých ekologických zátěží „Systém evidence kontaminovaných míst“, a to včetně funkčního odkazu na webovou aplikaci této databáze přístupnou pro státní správu (na VÚV), včetně metodiky pro pořizování externího záznamu do databáze a pokynů pro poskytování dat pro další využití.
2. Vyhlášení veřejné diskuse k dosavadním a novým metodikám stanovování priorit pro odstraňování starých ekologických zátěží včetně všech

seznamů priorit vyhodnocených pomocí dosavadních metodik – tato dokumentace bude v příštím roce doplněna o návrhy vyplývající z výsledků 1. etapy projektu VaV SM/4/93/05.

3. *Nové metodické pokyny MŽP* včetně možnosti jejich objednání nebo stažení v elektronické podobě.
4. Další metodické příručky a pod.
5. *SEKM na CENIA* – link na veřejnosti přístupnou databázi SEKM (data aktuální k 1. 9. 2005)
6. *Upřesnění MŽP k využívání nových metodických pokynů MŽP* a případné platnosti některých MP z roku 1996.

Pla

Vznikl plán, jak vyloučit některé toxické látky ze životního prostředí

Plán, jak postupně odstranit z prostředí některé toxické látky, schválila 7. prosince 2005 vláda. Na základě Stockholmské úmluvy jej připravilo Ministerstvo životního prostředí. Byl konzultován s ministerstvy zdravotnictví, zemědělství a průmyslu, na přípravě se podílely i nestátní ekologické organizace. Signatářské státy Úmluvy se zavázaly, že eliminují používání řady nebezpečných látek, které patří mezi takzvané perzistentní organické polutanty (POPs), a navrhnou způsob, jak je vyloučit ze životního prostředí.

Plán vznikl na základě veškerých dostupných informací o výrobě, použití, skladových zásobách, dovozu a vývozu všech dvanácti chemických látek, na které se Stockholmská úmluva vztahuje. Analýza potvrdila, že kontaminace prostředí zejména starými zátěžemi z minulosti je velmi vysoká. Ministerstvo životního prostředí proto vládě navrhuje, aby do konce roku 2007 vznikl program pro odstranění těch zátěží, které nelze financovat z jiných dostupných zdrojů. Řádový odhad na eliminaci

POPs je deset miliard korun, které však budou rozloženy do dvaceti let.

Plán počítá s dokončením inventarizace rizikových míst, problémem je zejména nedostatek údajů o kontaminaci pesticidy v zemědělských a armádních objektech. Hlavním strategickým cílem je zajistit, aby do prostředí nebezpečné chemické látky neunikaly – mají například vzniknout sběrná místa, kde se budou skladovat do doby, než bude možné zajistit jejich bezpečnou likvidaci. Do budoucna by měly také být součástí takzvaných integrovaných povolení (IPPC) plány na snižování emisí těchto látek a prevence jejich vzniku. Plnění plánu se po třech letech vyhodnotí.

Plán vznikl za podpory Globálního fondu pro životní prostředí. Odborný pracovní tým vedl prof. Holoubek z Masarykovy univerzity v Brně. Podrobné informace o národní emisní inventuře POPs na jsou na: <http://www.recetox.muni.cz/projekty/Unido/unido-NIP.htm>.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Jezte do polosyta

Státní veterinární správa ČR bere vážně rizika kontaminace surovin a potravin živočišného původu, proto v rámci Plánu monitoringu cizorodých látek rozšířila již v letošním roce na základě doporučení Komise 2004/705/ES počty vzorků, zejména pokud jde o monitorování hodnot dioxinů a polychlorovaných bifenylů typu dioxinů.

Obecně lze říci, že dlouhodobě se pohybují nálezy u sledovaných reziduí cizorodých látek, které potenciálně ohrožují zdraví člověka, hluboko pod povolenými limity.

Od roku 2000 provádí veterinární inspektoři každoročně odběry vzorků kafilerních tuků, kaprů, másla a od roku 2004 též masa krav a vajec pro analýzy na obsah tzv. „dioxinů“ (PCDD/F): polychlorovaných dibenzo-p-dioxinů (PCDD) a polychlorovaných dibenzofuranů (PCDF). Odběry vzorků se prováděly na vybraných lokalitách s cílem postihnout trendy v kontaminaci těmito toxickými látkami, které se do prostředí dostávají především jako součást emisí při spalování. Ani zde nebyly shledány případy překročení limitů. V případě kaprů lze potvrdit, že ve všech vzorcích kapřího masa, které byly od roku 2000 do roku 2005 odebrány, obsah dioxinů v kaprech vyhověl ve všech případech stanovenému limitu podle nařízení Komise 2375/2001/EC.

Je jasné, že kromě sledovaných kontaminantů se objevují další, jako například tzv. ftaláty, které mohou ohrožovat například reprodukční systém či vývoj embryí. V případě těchto látek však dosud nebyly stanoveny limity. Zatím zřejmě není jasné, jak velké množství může lidský organismus ohrožovat. Státní veterinární správa ČR proto podporuje jednání na úrovni odborných orgánů EU, která by měla,

jak máme informace, vést ke stanovení těchto limitů. Poté jsme připraveni vyšetřování zařadit do monitoringu. Jsme přesvědčeni, že to je otázkou času a jsme na tuto situaci připraveni i odborně.

Určitě je při této příležitosti vhodné ocenit úsilí odborníků i snahy zejména nevládních organizací, které na zmíněné problémy upozorňují.

*Ing. Josef Duben,
tiskový mluvčí SVS ČR*

Další informace z oblasti Státní veterinární správy lze získat na internetových stránkách SVS ČR: www.svscr.cz.

Státní veterinární správa ČR

je orgánem státní správy v resortu zemědělství a je zřízena podle zákona č. 166/1999 Sb.

Jejím úkolem je především:

- ochrana spotřebitelů před případnými zdravotně závadnými produkty živočišného původu
- monitorování a udržování příznivé nakažové situace zvířat
- veterinární ochrana státního území České republiky
- ochrana pohody zvířat a ochrana před jejich týráním

Kontakt:

Státní veterinární správa České republiky
Slezská 7, 120 00 Praha 2, tel. 227 010 142 (sekretariát ředitele), 227 010 154 (tiskový mluvčí),
e-mail: e.podatelna@svscr.cz

Sluneční energetiku loni zmrazení podpor zbrzdilo, věří se však v její rozmach v příštím roce

Vyhlášením nejúspěšnějších sídel a zajímavých instalací vyvrcholilo 22. listopadu klání obcí a měst o body za využívání energie Slunce – „Solární liga ČR“. Po vzoru Německa, kde se rozvíjí pět let, ho organizuje již druhým rokem občanské sdružení Liga ekologických alternativ (LEA) za podpory Státního fondu životního prostředí a některých firem z oboru.

Po 2. ročníku Solární ligy ČR je ve hře o sluneční body 386 sídel s téměř 14 tisíci m² modulů a 18 systémů nad 100 m²

Soutěž, která zviditelňuje

„Soutěž kromě sídel nejaktivnějších v zavádění solární techniky – jakoby bodovým světlem reflektoru – zviditelňuje v publicitě instalace inspirativní po technické i jiné stránce, a to jak termické na přípravu teplé užitkové vody a přitápění, tak i fotovoltaické, produkující ze slunečního záření přímo elektřinu,“ vysvětluje předseda poroty Solární ligy Karel Merhaut z LEA. „Iniciátoři těchto projektů, výrobní i montážní společnosti, aktivní radnice, zastupitelé, experti, aktivisté i občané tak mohou prostřednictvím této osvětové aktivity snáze vstupovat na veřejné jeviště, odkud lze efektivněji vysílat mediální, poradenské, legislativní, lobbující a další signály a podněty k posilování této energetické alternativy. Přihlašování instalací, jimž se podle stanoveného klíče přidělují solární body, přepočítané pak na jednoho obyvatele daného sídla, posilují obce a města své ekologické renomé, přispívají k očistě ovzduší a tím i k řešení globálních problémů ohrožení klimatu.“

LEA svou aktivitou usiluje o intenzivnější přenos zkušeností mezi domácími projekty, ale i o příliv podnětů ze světa – pořádá besedy, semináře, exkurze do Německa a Rakouska, zodpovídá dotazy, vydává čtvrtletník Solárko, zdarma zasílá aktivním účastníkům solární ligy a distribuovaný i dalším zájemcům. Jak dodávají organizátoři soutěže, doprovodným přínosem je zpřesňování – centrálně donedávna

nesledovaných – statistických dat o zařízeních využívaných v ČR energii Slunce.

Průběh zápolení mohou zájemci sledovat na webové stránce www.solarniliga.cz, a to v šesti kategoriích.

„Jako vloni se s přihláškami roztrhl pytel až v podzimní koncovce a některá sídla se – ve stylu penaltového rozstřelu – vzájemně nově nahlášenými systémy trumfovala až do posledních hodin před uzávěrkou,“ komentuje solární finále webmaster soutěže Jiří Dvořák z LEA. „Po teče za letošním ročníkem lze shrnout, že se solární ligy účastní 386 obcí a měst s téměř 14 000 m² modulů, z čehož je přes 12 tisíc metrů kolektorů teplovodních a zbytek připadá na panely fotovoltaické.“

Nepřekonaní i noví mistři

Pomyslný titul **Solární mistr ČR** na čele **souhrnné kategorie pro všechny systémy a všechna sídla** sice zůstal i letos dosud nepřekonané **RUSAVĚ** ze Zlínska s pětisetmetrovým systémem na koupališti, druhé místo opět Božímu daru z Karlovarska a třetí i letos Pístině z Jindřichohradecka (tutéž trojici nikdo z trůnů nesesadil ani v kategoriích pro termické systémy a pro sídla pod 5000 obyvatel, kde je stejný pořadí), avšak v dalších třech kategoriích vyskočili na stupních vítězů nejvýše **noví tři „solární mistři“**: mezi **městy nad 50 000 obyv. PLZEŇ** (následována Ostravou a Libercem), mezi **od 5 do 50 000 obyv. JINDŘICHŮV HRADEC** (stíhaný Litoměřicemi a Tachovem), v kategorii **fotovoltaiky** pak **PŇOVANY u Stříbra** (před Vilémovem na Olomoucku a Jankovem-Holašovicemi na Českbudějovicku).

Souboj Litoměřic a Jindřichova Hradce...

Většími kolekcemi instalací se v závěru roku blýskly např. **Litoměřice**. Vloni byly 13. mezi městy a letos po zřízení samostatné **kategorie pro města od 5 do 50 tisíc obyvatel** v ní útočily na prvenství hromadnou přihláškou cca 100 m² nových systémů, hlavně na rodinných domech, šest kolektorů je i na objektech města. To už boduje 49 systémů o ploše přes **350 m²**.

Jiří Landa, místostarosta Litoměřic, které již pátým rokem podněcují solární instalace místními dotacemi (20 000 Kč na 1 systém), navíc s příslibem peněz bez byrokracie do měsíce, shrnuje: „Po pěti letech víme, že se nám podařilo zachovat trend poklesu v obsahu oxidu siřičitého v ovzduší a že se lidé k topení uhlím nevracejí – jak to po zdražení plynu hrozilo.“

Město eviduje na 50 dalších žádostí a zájem o „solárko“ po letošním zdražení plynu opět stoupá. Nové instalace Litoměřičtí směřují i na budovy v majetku města, aby tak šlo příkladem. Do budoucna uvažují o rozšíření kolektorů na všechny základní i ma-

Předseda poroty Karel Merhaut (vlevo) a Zdeněk Maryška z MÚ Jindřichův Hradec na slavnostním vyhlášení výsledků

teřské školy ve městě. Jistým příkladem pro ostatní jsou Litoměřice i v tom, jak se zde daří, alespoň zčásti, nacházet kompromisy s památkáři při umísťování slunečních modulů v dotyku s centrem, které je městskou památkovou rezervací.

Sotva se však metropole „zahrady Čech“ usídlila v čele kategorie, přišla „sprcha“ z **Jindřichova Hradce**. Jeho plavecký bazén dopomohl po přihlášení do soutěže na čelo právě této jihočeské bašty teplovodních kolektorů – převážně na rodinných domech. Třeboňská firma ENVI, divize Solarglas, zde „vystřihla“ unikátní instalaci – **96 kolektorů Heliostar o ploše 192 m²** k ohřevu či předehřevu vody pro plavce i pro sprchy. Druhé Litoměřice následuje na třetí pozici Tachov rovněž s větší instalací na plaveckém bazéně.

...a Plzeň s Ostravou

V čele **velkoměst nad 50 000 obyv.** se ocitla **Plzeň**, druhé z měst s místními dotacemi kolektorů. Hromadná přihláška z druhé **Ostravy** ji sice v cílové rovině odsunula na druhou příčku, avšak na cílové pásce byli díky novým přihláškám na čele zase Plzeňští. Dodejme, že v obou městech je na univerzitách i fotovoltaika o výkonu 20 kW, Ostrava navíc v tabulce větších systémů nad 100 m² boduje hned čtyřikrát a další velké instalace tu mají nachystány.

Za zmínku stojí, že na 8. příčku mezi 16 hrajícími velkoměsty (díky největší fotovoltaice v ČR se 40 kW a 333 m² na Pedagogické fakultě MU) vystoupalo **Brno** a že Praze přibyl **největší termický systém – 120 m² na Arcibiskupském gymnáziu na Vinohradech**. Posunul hlavní město na 10. post. (*Jak se ukázalo přímo na vyhlášení, tento systém už není největší, byl překonán zbrusu novým systémem s 216 m² na SOU na Zeleném pruhu, který ale do soutěže nebyl letos přihlášen, pozn. red.*)

O překvapení se postarala obec **Hořepník u Pelhřimova** přihláškou tří systémů – na nové škole se 36 kolektory a zásobníkem 1300 litrů ohřívá vodu a přitápí,

Dosud nepřekonaný solární systém v Rusavě

na staré škole ohřívá 600 litrů vody pro jídelnu a od dubna šetří 30% elektřiny, další je na budoucím penzionu. Také **Potůčky z Karlovarska** s pěkným termickým systémem o 110 m² na škole a školce s krytým bazénem a ohřívanou vodou se probojovaly na 6. místo souhrnné kategorie, Hořepník je sedmý.

Přestože solární ligu i instalace nových systémů v ČR letos přibrzdilo březnové zastavení podpor projektů ze strany SFŽP, nové systémy i jejich přihlášky do soutěže přibývají. Rok 2006, kdy se v praxi začne plně ve prospěch fotovoltaických instalací uplatňovat nový zákon na podporu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů a očekává se i dokončení mnoha projektů termických systémů, které jsou v řadě míst připraveny k realizaci, by tak podle očekávání měl být pro naši solární energetiku – a jistě i pro Solární ligu ČR – štědřejší než rok předchozí...

(tisková zpráva LEA)

Bližší informace: www.solarniliga.cz, www.lea.ecn.cz
Foto Jana Plamínková

V Montrealu se jednalo o změně klimatu

Ve dnech 28. listopadu – 9. prosince 2005 proběhlo v kanadském Montrealu **Jedenácté zasedání smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu** (Conference of Parties – COP-11). Zároveň šlo o první setkání signatářů Kjótského protokolu (Meeting of Parties – MOP-1). 6.–9. prosince se uskutečnila nejdůležitější jednání vedoucích jednotlivých delegací.

Klíčová byla především diskuse o způsobu snižování emisí skleníkových plynů po roce 2012, k němuž musí státy své závazky splnit. Jedná se o citlivé téma, protože emise těch zemí, které se k žádné redukci doposud nezavázaly, rostou velmi výrazně. Důležitá byla také debata o kontrole dosavadních závazků, zefektivnění nástrojů, které lze v rámci Kjótského protokolu využít (tzv. flexibilní mechanismy) a především celý balík dokumentů, které byly připraveny na Sedmé konferenci smluvních stran Rámcové

úmluvy (COP-7) a jsou známy pod názvem Marakešské dohody (Marrakesh Accords). Jejich hladké přijetí je i jedním z cílů, které si klade stávající britské předsednictví EU.

Delegace České republiky, kterou vedl náměstek ministra životního prostředí Tomáš Novotný, se zapojila do práce jednotlivých expertních skupin. Proběhla také řada bilaterálních jednání o možné spolupráci v rámci flexibilních mechanismů Kjótského protokolu či transferu technologií, a to jak mezi státy EU, tak i se zámořskými zeměmi (Kanada, Japonsko).

Bližší informace o konferenci přinese Zpravodaj v některém z příštích čísel.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Další informace:
<http://unfccc.int/2860.php>

FILMY AMATÉRSKÉ

**Cena Českého svazu ochránců přírody
Flashbacks from the Woods – Snímky z lesa**

režie Raivo Manglus, Estonsko

za dokument o pobaltské přírodě v průběhu roku, který zaujal svými vysokými estetickými hodnotami, zvláště obrazem a střihem

Cena Odborového svazu pracovníků kulturních zařízení

Sme super – Jsme super

režie Slavomír Chmela, Slovenská republika

za kritickou filmovou publicistiku, obracející se proti městským zastupitelům, kteří jsou ochotni obětovat veřejné stavby a zeleň ve prospěch soukromých zájmů

Cena města Uherského Brodu za nejlepší zahraniční amatérský film

13 rokov po... – 13 let po...

režie Miroslav Števček, Slovenská republika

s přihlédnutím k filmu Prievozník na Váhu

za sociální dokument o bezdomovcích, který přesáhl zásluhou znamenitě vybraného hlavního hrdiny svůj žánr. Podobnou schopnost typizace a náhledu na životní styl osvědčil autor i ve filmu Prievozník na Váhu.

Hlavní cena za nejlepší film v amatérské soutěži

O neumírání

režie Petr Baran, Česká republika

s přihlédnutím k filmu Nezděné město

za mimořádně silný dokument o onkologických onemocněních dětí, který zaujal otevřeností a civilností v projevech rodičů nemocných dětí. Své téma autor přesvědčivě zvládl a přináší citově hluboké a dokonce optimistické poselství. Snímek Nezděné město, k němuž porota přihlédla, potvrzuje vyzrálост svého autora.

FILMY PROFESIONÁLNÍ

Hlavní cena – Cena Josefa Velka

Zdroj

režie Martin Mareček, Česká republika

za investigativní reportáž ze země na euroasijském pomezí, kde dochází k devastaci krajiny v důsledku nešetrné těžby ropy. Film poukazuje na to, jak evropské země tolerují zdejší autoritativní režim a jeho antidemokratické projevy v zájmu udržení výhodného obchodu.

Cena hejtmana Zlínského kraje

Farkasok a láthatáron – Vlci na hraně

režie György Sibalin, Maďarsko

za fundovaný dokument věcně odmítající tradiční pohled na vlky v evropské kultuře. Přináší kvalitní materiál z maďarsko-slovensko-ukrajinsko-polského pomezí, kde se bez ohledu na státní hranice vlci vyskytují.

Cena Ministerstva životního prostředí České republiky

Amazonia Vertical

režie Pavol Barabáš, Slovenská republika

za filmově dokonalý dokument o dobrodružném dobývání jednoho z posledních člověku nedostupných míst na naší planetě

Cena diváka

Amazonia Vertical

režie Pavol Barabáš, Slovenská republika